

E L M I C A L E T G A L À C T I C

Propostes didàctiques

Assassinat en el Canadian Express

Elaborades per Lluís Miquel Segrelles

ASSASSINAT EN EL CANADIAN EXPRESS

D E S C R I P C I Ó

Autor: *Eric Wilson*

Il·lustracions: *Joan Arocas* i *Richard Row*

Edicions Bromera / Alzira, 1997

Col·lecció: «EL MICALET GALÀCTIC», núm. 55

Format: 20,5 × 13 cm, 152 pàgs.

Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: recomanat, en principi, per a adolescents a partir de 12 anys, molt especialment perquè amb un llenguatge amé, sense massa calfaments de cap, permet connectar amb el món actual dels adolescents, les seues dèries, les seues inquietuds i la seua manera d'entendre el món. També serveix perquè els joves lectors comencen a gaudir, des d'un text literari, del llenguatge i de les aventures pròpies de les novel·les policíiques que hauran vist mil vegades a la televisió o al vídeo.

RESUM ARGUMENTAL

A l'estació de ferrocarril de Winnipeg, al Canadà, a punt de pujar al *Canadian Express*, Tom Austen, un xiquet aventurer i amb ulls de detectiu, és víctima d'una broma del seu company de classe Dietmar Oban, quan aquest li posa a prop un paquet que fa tic-tac i que el primer interpreta com una bomba. A poc a poc, comencen a arribar-hi els passatgers i, segons Tom, tots són sospitosos d'haver col·locat l'artefacte o d'estar preparant alguna malifeta: un home amb un maletí que duu lligat amb unes manilles sembla un contrabandista de joies, una

dona preciosa amb un home visiblement begut, una velleta menjadora de galetes... I aplega la nit, i l'hora de dormir a les lliteres. Però, en aturar-se a l'estació de Brandon, els dos inquietats personatges hi baixen a fer una volta: una velleta, ben carregada de maletes, els demana que l'ajuden, i a canvi els ofereix constantment caramels. També hi puja un home gros i baixet. Un fort crit que ix del compartiment C els deixa paralizats, en el que sembla una disputa conjugal entre la dona bella i el seu marit. A l'hora del desdijuni, la dona li fa l'ullet, a un Tom enamoradís, que s'afronta de vergonya. Catherine i Richard Saks són els noms del matrimoni. Ella presumeix d'haver sigut actriu i enyora en veu alta el seu pas per Hollywood.

Tom i Dietmar es dediquen a baixar del tren cada vegada que para en una estació. Són testimonis d'una nova disputa matrimonial i la senyora Ruggles, la velleta dels caramels, parla despectivament de l'actriu i l'home del maletí, també ho fa del borratxo de Richard Saks, perquè diu conèixer-los per un article de premsa. Tom, directament, pregunta a l'home què porta al maletí, el qual li contesta que «papers que valen més d'un milió de dòlars». Richard Saks continua emborratxant-se. Tom es gita i, de sobte, uns crits esgarrifosos esgarren la nit. Salta i, en arribar al corredor del vagó llit, s'hi paralitza per l'horror. Davant seu, Richard Saks empunya un ganivet brut de sang, alhora que plora la mort de la seua princesa.

Una vegada reduït, tots l'acusen de l'assassinat, excepte Tom, que no les té totes amb ell. Tom agafa el ganivet, l'embolica en un mocador, fins que arriben a la pròxima estació, on els espera la policia per endur-se marit i muller: l'un, viu, i l'altra, morta. Abans de lliurar l'arma homicida, Tom la mostra per la finestra a la multitud ansiosa, i hi ha qui entén que el xiquet és l'assassí. Comença l'interrogatori i tots els detalls acusen Richard com el culpable.

L'endemà tots els viatgers es desperten com d'un malson i no saben res de la investigació. De sobte, el revisor confessa a Tom que ell, la nit del crim, no havia estat on havia d'estar, vigilant a la cadira del corredor, sinó que s'havia gitat. El mateix revisor comença a descriure-li l'escena del crim i destaca una olor intensa a ametles. Tom sap que aquesta olor és característica dels vòmits d'una persona enverinada amb cianur, per

la qual cosa comença a sospitar de tots i fa les seues investigacions. Aleshores decideix entrar al departament C. Li obri el revisor i hi recull una cigarreta tacada de pintallavis...

El primer sospitós és l'home del maletí: per les seues paraules, hom dedueix que coneixia el senyor Saks, i que aquest no li resultava simpàtic. El maletí que contenia papers que valien un milió de dòlars potser era el motiu d'un xantatge! Segons Tom, Catherine havia fet alguna cosa lletja a Hollywood, aquell home ho havia descobert i duia les proves al maletí.

Tom segueix l'home del maletí al restaurant, i li parla directament. Així s'assabenta que li deien el senyor Fe, Esperança o Caritat. Devien ser malnoms? Tom, a més li trau que Richard Saks li havia negat un préstec. Per això li tenia un gran odi.

De sobte el tren alenteix la seua marxa per problemes en la via i finalment la màquina dièsel para durant un quart d'hora per repostar. L'estrany home, que es posa molt nerviós perquè vol arribar aviat a Vancouver, decideix baixar-se'n al poblet i Tom el segueix fins a un bar. L'home fa com que se'n va a l'excusat, però en realitat despista el seu seguidor i se'n torna al tren. Tom puja al tren en marxa. Enfurit, vol demanar explicacions al senyor Fe pel seu comportament, una vegada que coneix que l'home del maletí ja hi ha pujat. Rabiós com està, li truca a la porta, però ningú no contesta. En això, quan deixa pas a l'home gros, que vol passar pel corredor, se n'entra, sense voler, al departament de la senyora Ruggles. Tom se sent molt afectat per la solitud de la velleta i decideix fer-li companyia.

Quan Tom fa intenció d'anar-se'n posa, com a excusa que està treballant en un cas. La senyora Ruggles mostra molta atenció i Tom comença a contar-li tot el que sap i, en el moment en què mostra com a prova la burilla bruta de pintallavis que ha trobat, se'n recorda d'un detall important: que Catherine fumava amb broquet i, per tant, el seus cigarrets no podien estar tacats de pintallavis. Quan la velleta vol apagar el seu cigarret, Tom cau en el compte de quina dona va entrar al departament C: la senyora Ruggles!

Tot seguit, aquesta es lleva la perruca i es confessa l'assassina, al mateix temps que amenaça Tom amb un revòlver.

Ella era la caixera del banc i havia pagat les culpes d'un robatori important fet pel senyor Saks. Però era Catherine la que li havia posat aquelles idees al seu cap. I, a més, ambdues dones foren amigues, van viure juntes a Hollywood, i volien convertir-se en actrius famoses. Catherine, a causa de la seua manca d'èxit artístic, va voler que tornaren a Winnipeg, i es van posar a treballar al banc de Richard, del qual estaven les dues enamorades des de feia temps.

La falsa velleta continua contant la història: en saber que la parella se n'anava de viatge, va planejar el crim perfecte. Començà amb amenaces telefòniques i es va disfressar per tal de pujar al tren. La nit del crim, després de la discussió de la parella en el bar, la velleta anà a consolar Catherine i l'enverinà amb un dels seus caramels, i l'apunyà després.

Després d'aquesta confessió, la senyora Ruggles obliga Tom a botar del tren en un túnel, però el xiquet en l'últim moment, l'agafa del bastó i la fa caure junt amb ell. S'enceta una persecució amb llançament de tirs i pedres. Finalment, el xiquet fereix l'assassina i amb l'ajuda dels ferroviaris capturen la dona i l'entreguen a la policia.

TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE

Un lloc quotidià, com pot ser un tren, pot convertir-se en un lloc idoni per a les aventures més interessants. El més increïble pot convertir-se en realitat quan comencem a veure les coses amb uns altres ulls. L'autor, Eric Wilson, ens duu de la mà de la mirada detectivesca de Tom Austen, que tot ho converteix en un cas investigable, encara que no sempre se'n surt, com li ocorre al començament d'*Assassinat en el Canadian Express*, quan constata que qualsevol paquet que fa tic-tac no és una bomba.

Si llegim amb atenció aquest relat, podem emprar-lo com a rent motivador per a treballar objectius i continguts de l'àrea de Coneixement del Medi (o Ciències Socials i Naturals, si parlem d'Educació Secundària) que giren al voltant de la tècnica de l'itinerari (amb itineraris fets amb ferrocarril o amb qualsevol altre mitjà), nocions de cartografia, els mitjans de transport i comunicació, etc.

L'àrea de Llengües ens proporcionarà recursos elementals per a aprofundir-ne el treball en aspectes més globals, com ara són els fonaments del raonament i la comprensió del llenguatge. D'altres aspectes, assenyalats també pel Projecte d'Intel·ligència «Harvard», poden ser induïts amb posterioritat. Ens referim al raonament verbal, la resolució de problemes, la presa de decisions i el pensament inventiu.

Alguns temes, aptes per al debat o comentari a classe, que la lectura d'aquest text pot suggerir, són els següents:

—La importància dels mitjans de transport i de comunicació a la nostra societat.

—La violència en el món actual.

—La solidaritat humana en diferents àmbits: família, amics, etc. Amb especial èmfasi en els esdeveniments sobtats: desgràcies com assassinats, inundacions, incendis, etc.

—El plaer de contar històries basades en qualsevol succeït, anècdota, etc.

Naturalment, es pot debatre també qualsevol altre tema proposat pels alumnes i suggerit per la lectura del llibre.

L'AUTOR

Eric Wilson va nàixer a Ottawa (el Canadà) l'any 1940 i actualment imparteix classes d'anglès i de matemàtiques en la Universitat de Columbia Britànica. Des de fa ja bastants anys escriu per a infants i joves. S'ha especialitzat, a més, en el camp de la narració policíaca on ha aconseguit un gran èxit de públic amb obres com *Pànic a Vancouver* i *Assassinat en el Canadian Express* —totes dues publicades per Edicions Bromera—. També es publicaran pròximament les obres titulades *Vampirs d'Ottawa* i *Terror en Winnipeg* a la col·lecció «El Micalet Galàctic».

ELS IL·LUSTRADORS

Les il·lustracions de l'interior del llibre són de Richard Row i reproduïxen fidelment els dibuixos que acompanyen l'edició

original anglesa de la novel·la. No obstant això, l'autor de les suggeridores il·lustracions de la portada i contraportada —realitzades exclusivament per a l'edició d'Edicions Bromera— és Joan Arocas, nascut a l'Alcúdia (la Ribera Alta) i conegut pels lectors de l'editorial, ja que ha il·lustrat anteriorment els llibres *Gulliver a Lil·liput*, *La vall de la por*, *El misteriós punyal del pirata*, *El supervivent* i *Uns papers en una capsula*.

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS I METODOLÒGICS

Encara que entenguem la lectura bàsicament com una tasca lúdica, des de la nostra acció pedagògica hem de fer despertar com una necessitat en els lectors potencials, mitjançant activitats prèvies a la lectura i motivadores, com les d'anticipació o de recreació possible de la història. Caldrà diferenciar-les ben bé d'aquelles altres realitzades durant o amb posterioritat a la lectura.

Com que la lectura d'un llibre no pot ser mai una excusa per a la realització d'altres tasques, especialment si són individuals i solament avaluadores, recomanem el foment d'activitats d'ús del llibre, com més diverses i col·lectives millor. La comprensió lectora pot realitzar-se, una vegada acabada la lectura col·lectiva, de manera oral, ja que l'alumnat no ha de creure que la finalitat de tota lectura és contestar preguntes en compte de passar-ho bé.

Si fem cas de les noves propostes pedagògiques, hem d'intentar globalitzar els continguts. Deixant de banda els continguts conceptuals bàsics a les àrees de Llengües i de Coneixement del Medi per a aquestes edats, i els actitudinals (actituds, valors i normes) ja esbossats als debats proposats a l'apartat que dediquem al tema i l'interés del llibre, els continguts que prenen una considerable importància en un text com el d'*Assassinat en el Canadian Express* són els procedimentals. I aquests, ens els pot facilitar una àmplia tipologia textual, de la qual el llibre en dóna una variada mostra: diari personal, apunts, esquema, guió, notícies periodístiques, narració, descripció, etc.

Centrem-nos en un primer moment en l'objectiu d'ajudar l'alumnat a reconèixer la importància que té l'*observació*. La

major part del que sabem del món que ens envolta es basa en les nostres observacions *directes*, mitjançant les quals percebem quina llum, color, sabor, olor o tacte tenen els objectes que tenim a prop. El coneixement de les coses complementa també amb les observacions *indirectes*, és a dir, per allò que altres persones ens han descrit i transmés a través del llenguatge, dibuixos o altres mitjans de comunicació personal o social. Podem concloure, doncs, que tot el coneixement adquirit o aquell que ens queda per adquirir, està basat fonamentalment en les observacions que en fa la gent. Un pas més endavant en aquest procés consistirà a ajudar els alumnes a entendre la relació entre observar característiques i generar descripcions. I, fins i tot, podem arribar a presentar situacions on l'alumnat haja d'analitzar les seues observacions enfocant la seua atenció als trets individuals preguntant-se «què és?», «què té?» o «què fa?» l'objecte en qüestió.

Com a exemple de l'observador empedreït podem posar el del protagonista, Tom Austen, que observa i anota sistemàticament tota la informació que li aplega. Hi ha un moment àlgid de la novel·la en què l'autor, per boca de Tom, descobreix quin és el seu secret a l'hora d'investigar: mirar amb els ulls de l'assassí, tal i com fa Agatha Christie.

I això proposem ara, fomentar aquesta habilitat fonamental del comportament intel·ligent: poder apreciar una situació sota el *punt de vista* d'una altra persona. Aquesta destresa ens proporciona tres beneficis molt importants. Primer, al nivell més obvi i elemental, és de gran utilitat en la lectura i l'escriptura. Així, per exemple, ens ajuda a comprendre les motivacions i els plans d'un autor o dels seus personatges mentre llegim, i és també un requisit previ per tal d'escriure descripcions o instruccions de manera clara i concisa. Segon, l'habilitat per a determinar el nivell de coneixement d'una altra persona ens porta d'una manera natural a avaluar el nostre propi nivell de coneixement (tot mirant-nos des del punt de vista d'un altre). No cal dir que aquesta és una habilitat metacognoscitiva amb aplicacions d'un abast molt ampli. Tercer, l'habilitat de considerar punts de vista diferents als nostres aporta beneficis de tipus social i resulta essencial per a conrear qualitats en el nostre caràcter com són: la generositat, la consideració pels

altres i el sentit de la justícia. Per tot això, els objectius que ens hem de proposar són els següents: desenvolupar l'habilitat de veure una situació des de diferents punts de vista; exercitar l'alumnat en l'habilitat d'inferir les opinions o creences, sentiments i objectius dels personatges analitzant-ne les accions i expressions; i exercitar l'alumnat en l'habilitat d'inferir el punt de vista dels personatges prenent-ne en consideració les creences, els sentiments i els objectius. També podem anar un poc més enllà i utilitzar el coneixement que tenim del punt de vista social d'una persona per tractar de persuadir-la o de canviar els seus plans.

SOLUCIÓ a l'activitat C2:

Vancouver, Austen, Saks, Winnipeg, Ruggles, Tom, Brandon, Dietmar.

PROPOSTES DE TREBALL*

(MATERIAL FOTOCOPIABLE)

---

* L'editor autoritza la reproducció d'aquestes *Propostes de treball* amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen aquestes propostes.

A) FITXA DE LECTURA

TÍTOL DE L'OBRA: .....
AUTOR/A: .....
IL·LUSTRADOR/A: .....
EDICIONS BROMERA
COL·LECCIÓ: ..... Núm.: .....

1. Explica quin és el tema principal de l'obra.

.....
.....
.....
.....

2. Escribe els noms dels personatges més importants que apareixen en *Assassinat en el Canadian Express* i algunes de les seues característiques més destacables, que poden respondre a les tres preguntes bàsiques: què és?, què té? o què fa?

PERSONATGE

CARACTERÍSTIQUES MÉS IMPORTANTS

.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

3. Hi ha una escena molt graciosa, al capítol 5, amb què podem il·lustrar perfectament els malentesos que es poden produir quan no entenem bé els gestos que ens fa algú, o aquest no ens els complementa amb més informació de tipus verbal. Quina versió tenia dels fets el xiquet de l'andana a les pàgines 72 i 73? La seua observació havia sigut directa o indirecta? Per què creus que tenia aqueixa idea?

.....
.....
.....
.....
.....

4. Per què creus que l'home del maletí va deixar tirat Tom al bar del poblet? Imagina't que Tom no haguera pogut tornar a agafar el tren. Inventa't un final diferent del que hi ha al llibre.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Literalment, el *punt de vista* es refereix a la posició de l'observador respecte a allò que observa. Ben sovint, però, parlem del punt de vista en sentit metafòric. En aquests casos «punt de vista» significa l'actitud o la posició mental que prenem davant d'una situació o opinió determinada. Quasi totes les situacions o opinions poden veure's des de més d'un punt de vista i, amb bastant freqüència, el significat d'una situació o opinió pot canviar radicalment si la veiem des d'un altre punt de vista.

Posa't en el punt de vista del senyor Fe, l'home del maletí, al capítol 7, i descriu com et veuries si Tom et perseguira constantment. Redacta-ho ací com si tingueres un diari on anotar totes les accions teues (senyor Fe) i de Tom en l'esmentat capítol.

.....
.....
.....
.....
.....

6. Posa't ara en la pell de la vella senyora Ruggles i fes el mateix tal i com ocorre al capítol 8:

.....
.....
.....
.....
.....

7. Ara ets un/a periodista. Fes una notícia en què intentes resumir el que ha ocorregut al Canadian Express. Una vegada

redactada, la pots presentar com si fóres d'un periòdic, d'una emissora de ràdio, o, si tens càmera de vídeo, d'una televisió. El mestre t'ajudarà a enllestir-la. Pots usar testimonis, als quals pots entrevistar.

B) ESTUDI I ANÀLISI DE L'OBRA

1. *L'estructura*

Una *narració* té estructura lineal quan l'autor presenta els fets d'una manera ordenada en el temps. Per a tenir una estructura lineal clàssica, la narració ha de posseir tres parts fonamentals: introducció o plantejament, nus i desenllaç.

S'acompleix açò en *Assassinat en el Canadian Express*?

.....
.....

2. S'hi produeixen tornades enrere en el fil argumental de la història? I salts endavant?

.....
.....

3. Hi ha *narrador* al text? Qui és?

.....
.....

4. *L'estil*

4.1. Què predomina en *Assassinat en el Canadian Express*: la narració, la descripció o el diàleg? Posa'n exemples.

.....
.....
.....

4.2. Entre els adjectius següents, encercla aquells que cregues més encertats per tal de definir l'estil del llibre *Assassinat en el Canadian Express*: *sentimental, feixuc, graciós, interessant, col·loquial, poètic, complicat, senzill, trepidant, malintencionat, avorrit*. Busca alguns fragments on pugues justificar-ne les respostes. Evidentment, pots afegir tots aquells altres adjectius que cregues adients.

4.3. Explica amb les teues paraules el significat de cadascuna de les expressions o frases següents. Intenta basar-te en el context que les envolta (el paràgraf on es troba), i usa el diccionari només en cas estrictament necessari:

—*El Canadian Express reposava, gitat com un gegant sobre les vies.* (pàgs. 8-9) .....

—*Una esclatxa de claror vivíssima esgarrà el cel, zigzaguejà i es va desfer en la foscor.* (pàg. 21) .....

—*El matí va començar amb un bing-bong-bing.* (pàg. 36) .....

—*I va veure uns cotxets minúsculs que corrien per una autopista de joguet* (pàg. 80) .....

—*Quin xiquet! —va dir—, si no fóra mirar, li tallava el cap.* (pàg. 88) .....

4.4. Busca al diccionari el significat dels mots següents:

FURGADENTS: .....

CIANUR: .....

CARACTERITZACIÓ: .....

GALLET: .....

SOBRENOM: .....

C) ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

1. Imagina que has de contar a la resta de companys i companyes de la classe algun fet quotidià que et sembla misteriós. Intenta donar-li una explicació el més lògica possible, fes-ne una hipòtesi i intenta demostrar-la. Segueix el procés periodístic que el teu mestre o la teua mestra t'explicarà, de manera que, al final, hages de redactar una notícia.

2. Al llibre, hi apareixen molts noms propis de persones, i de localitats, especialment del Canadà.

Busca'n uns quants a la sopa de lletres següent:

V	C	D	O	K	S	K	I	B
A	A	H	D	I	E	F	T	R
N	Y	N	C	V	L	R	O	A
E	A	T	C	A	G	D	M	N
T	U	A	X	O	G	I	R	D
S	K	A	S	N	U	S	E	O
U	Y	I	L	A	R	V	D	N
A	W	I	N	N	I	P	E	G
Z	P	D	I	E	T	M	A	R

3. Organitza, amb la col·laboració dels teus companys, una taula redona sobre algun d'aquests temes:

—La violència a la nostra societat i el seu reflex als mitjans de comunicació.

—El telefem.

—És important deixar constància escrita de les coses que ens passen o que fem? Per què?

Demana informació al mestre sobre com organitzar-la correctament.

4. Indica la major quantitat d'usos que pugues fer de la premsa. Agafa un periòdic i fulleja'l. Per a quines coses pots utilitzar un diari?

5. Busca a la biblioteca la major quantitat d'informació sobre el Canadà, per tal d'exposar-la als teus companys i companyes.

6. Sobre un mapa d'Amèrica, localitza-hi els llocs nomenats en la narració i marca'n l'itinerari seguit pel *Canadian Express*.

7. A partir d'un video de detectius, a ser possible basat en alguna novel·la de qualitat (per exemple, d'Agatha Christie) intenteu fer lectures diverses: sense la banda sonora en algun passatge, parant l'acció i avançant possibles eixides-solucions a l'acció, proposant finals diferents als que s'hi donen, veient el final i proposant els antecedents, fent una història distinta i que tinga el mateix final, etc.